

ITUMUN '18

Divan-ı Feth-i Konstantiniyye Düsturları

ITUMUN '18

DİVAN-I FETH-İ KONSTANTİNİYYE DÜSTURLARI

KAPSAM

ITUMUN '18 Divan-ı Feth-i Konstantiniyye Komitesi, İstanbul'un, Fatih Sultan Mehmet tarafından Türk topraklarına katılmasından önce meydana gelen Divan toplantılarının bir simülasyonu olup Osmanlı Divanları'nın anane ve kurallarına uygun icra edilmesini içerir. Divan ITUMUN '18 etkinliğinin orta seviye komitelerinden biridir.

RESMİ LÜGÂT

Resmi lügât Türkçedir. Tüm sözlü ve yazılı çalışmalarda Türkçe kullanılır.

KIYAFET

Delegelerin takım elbiseleri yanında ITUMUN '18 ekibi tarafından temin edilecek fes ve yüzükleri takmaları beklenmektedir.

KATILIM

Delegeler tüm celselere katılmakla yükümlüdür ancak özürsüz olarak en fazla 1 (bir) celseye katılmama hakkı verilir.

YOKLAMA USULÜ

Celselerde tüm delegelerin yer alması beklenmektedir. Yoklamalarda "Mevcut!" şeklinde tek tür yoklama vardır.

VEKALET

Divandaki her bir kişilik bir delege tarafından temsil edilir. Her delegenin bir oy verme hakkı vardır.

DİVAN-I HUMAYUN

Devletin önemli işlerinin görüşülüp karara bağlandığı kuruldur. Divan bir danışma organıdır, yani son söz padişaha aittir. Divan toplantılarından sonra görüşülen konu ile alakalı olarak padişaha Divan'dan çıkan görüşlerin arz edildiği bir taslak metin sunulur. Ancak son olarak Padişah Fermanı bütün kararların üzerindedir ve uygulamaya geçecek olan odur.

CELSE BAŞKANI

Divan toplantılarına Fatih döneminden sonra Vezir-i Azam'lar yani Sadrazam'lar başkanlık etmişlerdir. Padişahlar bu toplantıları Kasr-ı Adl'dan takip etmişlerdir. Dolayısıyla celselerin yönetilmesinden Vezir-i Azam sorumludur. Prosedürü uygular. Tartışmaları yönlendirir. Söz hakkı verir. Kararları duyurur. Celse başkanına akademik ekipten eşlik edenler olabilir. Bu kişiler celse başkanlığını vekaleten yürütebilirler. Celse başkanı, önerilen görüşme konusunun ilerlemediği durumlarda süreci bitirme hakkına sahiptir. Ayrıca önemli bulduğu mevzuları da gündeme taşıyabilir. Celse başkanı celseyi başlatmak üzere komiteye teşrif ettiği zaman, Yeniçeri mahiyetinde olan adminler tarafından "Destur" çekilerek Divan üyelerinin ayağa kalkması ve sükunetli bir şekilde celse başkanının otur buyruğu vermesini beklemeleri gerekir.

GENEL SEKRETER

Genel işleyişten sorumludur. Celse başkanı görevini yürütebilir. Etkinlik süresince celseleri takip eder. Divan-ı Humayun'da Nişancı görevindedir. Kanunları iyi bilir,

gerektiğinde Divan'da açıklamalarda bulunur, eski ve yeni yasaların farklarını ince-ler. Devletlerarası yazışmaları sağlar. Yazışmalarda, ayrıca padişah ferman ve be-ratlarına padişahın "Tuğra" sını (imzasını) çeker.

RAPORTÖR

Takrirleri not alır. Önergeler hakkındaki görüşmeleri kayda geçirir. Verilen önerge-lere karşı çıkan ülkeleri not alarak celse başkanına yardımcı olur.

NİSÂB-I MÜZÂKERE

Divan toplantılarında yeter sayısı için üçte iki çoğunluk aranır. Veziriazam ya da Nişancı ile başvezirlerin toplantılarda yer alması gerekir.

DELEGELER

Etkinliğe katılan öğrencilerin simülasyondaki rollerini işaret eder. Her delege temsil ettiği kişinin karakterini yansıtmakla yükümlüdür. Delegeler Divan-ı Humayun'da ol-duklarının farkında olarak, kesin bir saygı çerçevesinde davranmakla yükümlü olup, buna riayet etmeyen delegerin celse başkanınca celseden uzaklaştırılması söz konusu-dur. Divan-ı Humayun üyeleri:

Sadrazam (Vezir-i azam): Padişah'tan sonraki en yetkili kişi ve Padişahın vekilidir. Osmanlıdaki örfi hukuk Vezir-i azam sayesinde düzenlenirdi. Padişah sefere çıktığında yetkisi genişlerdi ve Divan-ı Hümayun'a başkanlık yapardı. (Günümüzde Başbakana benzetebiliriz.)

Kubbealtı Vezirleri: Devlet yönetiminde sadrazama yardımcı olurlardı. Bir kişinin vezir olabilmesi için beylerbeyi, sancakbeyi gibi görevlerde bulunması gerekiyordu.

Nişancı: Tapu Kadastro kayıtlarını tutardı. Emrindeki kalemlerle yazışmaları düzenlerdi.

Reisülküttap: Nişancıya bağlı olarak çalışan katiplerdendi ve 17. yuzyıldan itibaren Osmanlı Devleti'nin yabancı devletlerle ilişkileri artınca dışişlerinden sorumlu olmuştur. (Günümüzdeki İçişleri Bakanına benzetebiliriz.)

Defterdar: Anadolu ve Rumeli defterdarı olmak üzere iki defterdar vardı. Hazine ve malların kayıtları onun tarafından yapılırdı. Defterdar bütçeyi hazırlayıp padişaha sunardı. (Günümüzdeki Maliye Bakanlığına benzetebiliriz.)

şeyhüliislam (Müftü): Dini konularda yüksek yetkilere sahip olan kişiydi. Osmanlı ordusu için savaştan önce Fetva çıkarırdı. şeyhüliislamlık makamının etkili olması Osmanlı Devleti'nin teokratik bir yapıya sahip olduğunu gösterir. (Günümüzdeki Diyanet İşlerine benzetebiliriz.)

Kaptan-ı Derya: Donanmanın başkomutanı idi. Denizcilikte atamaları yapardı, hüküm yazma ve tuğra çekme yetkisi vardı. Derya kalemine bağlı tımarların dağıtımını yapardı. (Günümüzde amirale benzetebiliriz.)

Yeniçeri Ağası: İstanbul'un güvenliğinden sorumluydu. Yenierilere emir verirdi. Divan toplantılarına katılabilme yetkisi vardı.

Kazasker: Divandaki davalara bakardı. Önceleri bir tane iken sonraları Anadolu ve Rumeli kazaskeri olmak üzere sayıları ikiye çıkmıştır. Kazaskerlik için Türk soyundan olma şartı aranılıyordu. Kazaskerler kadı ve müderrislerin atama ve görevden alma işine de bakıyorlardı. (Günümüzde Adalet bakanına benzetebiliriz.)

Rumeli Beylerbeyi: Merkez Manastırdır. Anadolu Beylerbeyliğinden rütbece üstündür.

İLETİŞİM

Celseler sırasında, alenî müzâkerede , delegeler sadece mesaj kağıdı yoluyla iletişim kurabilirler. Delegeler hem celse başkanına hem de diğer delegelere mesaj kağıdı gönderebilirler veya onlardan mesaj kağıdı alabilirler. Konu dışı olan, hakaret içeren veya informal mesaj kağıtları diğer delegeye ulaştırılmadan imha edilir.

NEZAKET KURALI

Tüm delegeler genel nezaket kurallarına uymakla yükümlüdür. Hakaret veya tehdit içeren sözlü veya yazılı ifadeler cezai yaptırıma tabiidir. Celselerde Divan üyelerine yakışacak diplomatik bir dil kullanılmalıdır. Bir delege, başka bir delegeye yönelttiği sorunun cevabını ayakta dinler.

ELEKTRONİK CİHAZLAR

Celseler sırasında, alenî müzâkerelerde ve ictimâ-i hafîlerde her türlü elektronik cihaz kullanımı yasaktır. Divan'da alınan kararlar ferman şeklinde yazılıp padişahın (komite sorumlusu) onayına sunulacaktır.

GÜNDEM OLUŞTURMA

Gündem iki şekilde oluşturulabilir:

Konu Başlığı (Sual): Delege tarafından kullanılır. Bir soru sormak ya da bir konuya celse başkanının ilgisini çekmek istenildiğinde kullanılır. Örneğin; kişisel ayrıcalıkta konuşmacıyı duyamadığı zaman, salon şartlarından memnun olmadığında, parlamenter soruşturmada celse başkanının usulen bir hata yaptığını düşünüldüğünde ya da celse başkanının kararını anlamadığında ve tüzüğe uygunlukta işlemin netleştirilmesi istenildiğinde kullanılır.

2 tür konu başlığı vardır: 1) Ahz-i ahvâl-i şahsiyye suali 2) ahz-i ma'lûmât suali

Takrir (Motion): Takrir süreci 3 çeşittir. Delegeler modere edilen görüşme talep edebilir. Modere edilmeyen görüşme talep edebilir. Son celsede taslak metnin kabul edilmesi halinde gündem oluşur.

Önergelerdeki tüm öneriler belirlenen konu kapsamında ve konu başlığına uygun olmak zorundadır.

ALENÎ MÜZÂKERE

Görüşülmesi oylanarak kabul edilen konuda, celse başkanı yönetiminde yapılan görüşmedir. Bed'-i müzâkerât listesine giren vezirler açılış konuşması yapabilirler. Daha sonra delegeler söz alarak konuşma listesine girerler ve bu konuşma listesi çerçevesinde konuşurlar. Alenî Müzâkere önergesi veren delege, “konu- toplam süre-kişi başı toplam süre” önerir. Öneri, salt çoğunluk tarafından kabul edilirse konu başlığı alenî müzâkereye açılır.

İCTİMÂ-İ HAFÎ

Delegeler ictimâ-i hafîye takriri verebilir. İctimâ-i hafî takriri veren delege “konu-toplam süre” önerir. Öneri, salt çoğunluk tarafından kabul edilirse konu başlığı ictimâ-i hafîye açılır. İctimâ-i hafîde salon içinde hareket edilebilir.

MÜDDET-İ KELÂM

Celselerde konuşma süresi önergelerin onaylanması sırasında oluşturulur. Celse başkanı gerekli durumlarda konuşma süresini belirleme hakkına sahiptir. Delegeler konuşma listesine, celse başkanına mesaj kağıdı göndererek de dahil olabilirler. Delegeler, modere edilen görüşmelerde kalan konuşma sürelerini diğer delegelere devre-
demezler.

REY USÜLÜ

Oylama Süreci: Delegeler tarafından önerge verilir. Celse başkanı “Destekleyenler?” sorusunu sorar. Önergeyi veren ülke dışında hiçbir destekleyen çıkmazsa önerge reddedilir. Celse başkanı “Karşı Çıkanlar?” sorusunu sorar. Önergeye hiçbir delege karşı çıkmazsa önerge kabul edilir.

Oylama prosedürlerinde kişi placard’ları kullanılır. Taslak metin oylamalarında verilen oy sözlü olarak belirtilir.

Genel oylamalarda ekseriyet-i mutlaka (13 delege) aranır. Taslak metni oylamalarında ekseriyet-i sülüsân (17 delege) aranır.

TASLAK METİN

Taslak metin, çözümlerin faal hükümlerindeki değişikliktir. (Sunulduktan sonra, oylanmadan önce) Giriş kısmı değiştirilemez. Onaylanan taslak çözümler değişikliklere göre yeniden düzenlenir. Bu değişiklikler taslak çözümlere faal hükümleri ekleyen, çıkararak veya değiştiren bir rapordur. Çözüm sürecinde fikir birliğini güçlendirmek için delegelerin belirli kısımları değiştirmesine izin verilir.

Nihayetinde komiteden geçen çözümler büyük bir müzakere ve anlaşmaya varmanın temsildir. Sonuç olarak; çözüm sürecine aşına olmak ve doğru üslup ve yapıları kullanarak taslak çözümleri uygulamak önemlidir.

SERTİFİKALAR

Celselerde sadece 1 (bir) devamsızlık yapmış veya celselere tam katılım sağlamış delegelerin tamamı katılım sertifikası almaya hak kazanır. Celse başkanı ve akademik ekip gerek görmesi halinde, 1 (bir) delegeye en iyi delege sertifikası, 3 (üç) delegeye seçkin delege sertifikası verebilir.